

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПРОГРАМА РАДА

ЛАБОРАТОРІЯ
ЗАКОНОДАВЧИХ
ІНІЦІАТИВ
www.labincentr.org.ua

ІнфоЦентр

**Можливість політично
відповідальних осіб мати суму коштів
у готівковій формі більше граничного
обсягу**

Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-
дослідницьким центром на запит
народного депутата України

За результатами проведеного аналізу не було виявлено прямих норм, що регулювали б можливість осіб, які займають особливо відповідальне становище, мати суму коштів у готівковій формі більше граничного обсягу. Однією із причин цього є відсутність дієвого механізму контролю та перевірки наявності готівки у тому обсязі, в якому вона, наприклад, вказана у деклараціях. Тому першочергове завдання – запобігти можливому незаконному збагаченню, у тому числі політично відповідальних осіб.

У проаналізованих країнах рух готівки відслідковується **шляхом контролю операцій, що проводяться за участю готівки**. Встановлення обмежень на готівкові розрахунки (*див. дод. 1*) є досить поширеною практикою та здійснюється з метою:

- ✓ боротьби з корупцією
- ✓ запобігання відмиванню грошей
- ✓ боротьби з тіньовою економікою
- ✓ боротьби з тероризмом

У Європі та США банки мають жорсткі вимоги щодо звітності по боротьбі з відмиванням грошей та зобов'язані інформувати органи про підозрілі рухи на банківських рахунках. Також поширеною практикою є використання **Звіту про підозрілу діяльність (Suspicious activity report, SAR)**. Критерії звіту у певних країнах можуть відрізнятися. Проте його мета є незмінною – це **виявлення та перевірка підозрілих транзакцій**. Фінансова установа може запросити цей звіт у юридичної або фізичної особи, якщо є підстави вважати, що проведені нею транзакції були незаконними.

В Австралії звіти про підозрілу фінансову діяльність повинні бути пред'явлені *Аналітичному центру з питань транзакцій* ([Australian Transaction Reports and Analysis Centre](#)). У США такою організацією є *Фінансова мережа по боротьбі з відмиванням грошей* ([Financial Crimes Enforcement Network](#)), яка за 2013 рік надіслала близько 1,6 млн запитів з вимогою пояснити підозрілі транзакції шляхом підготовки SAR. У світі діють й інші організації, що займаються боротьбою з відмиванням грошей (*див. дод. 2*).

Міжнародні зусилля по боротьбі з корупцією та відмиванням грошей також направлені на розробку комплексних заходів належної перевірки клієнтів, які є «політично значущими особами».

Тому було проведено **аналіз національного законодавства країн щодо боротьби з відмиванням грошей**, за результатами якого встановлено:

- Політично значущі особи – це фізичні особи, які виконують або виконували важливі державні функції, їхні близькі родичі та найближчі соратники (Ст. 3 [Директиви 2005/60/ЄС Європейського парламенту та Ради](#)).
- Відносно операцій або ділових відносин з політично значущими особами, що проживають в інших державах, фінансові установи повинні: (А) мати процедури оцінки ризику, щоб визначити, чи є клієнт політично значущою особою; (Б) мати дозвіл керівництва на встановлення ділових відносин з такими клієнтами; (С) вжити необхідні заходи для встановлення джерела багатства, які залучені до ділових відносин; (D) проводити посилений постійний моніторинг ділових відносин (Ст. 13 [Директиви 2005/60/ЄС Європейського парламенту та Ради](#)).
- Міністерство фінансів Норвегії може видавати додаткові правила про те, кого варто розглядати в якості політично значущих осіб (Ст. 15 [Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering](#)).
- У Латвії фінансові та кредитні установи, підтримуючи ділові стосунки з політично значущими особами, повинні постійно контролювати операції таких клієнтів (Ст. 25 [Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums](#)).
- В Індії політично значущі особи є «клієнтами, які потребують більш високої обачності». Банки повинні зібрати достатню кількість інформації щодо будь-якого клієнта цієї категорії та шукати інформацію про джерела коштів політично значущої особи ([Norms/Anti-Money Laundering](#)).

Додаток 1: Ліміти готівкових розрахунків (у тому числі для політично відповідальних осіб)

Країна	Коментар	Регулювання
Австрія	Немає обмежень	–
Болгарія	Існує ліміт для споживачів. Він становить 10000 левів (близько 5080 €). Якщо сума більша, то необхідно здійснити оплату через банк.	Ст. 3 Закон за обмеження на плащанията в брой
Великобританія	Немає обмежень	–
Греція	Грошові платежі на покупку товарів і послуг допустимі до 1500 €. Якщо сума більша, то	–

	необхідно здійснити оплату через банк.	
Естонія	Немає обмежень	—
Іспанія	<ul style="list-style-type: none"> ▪ З 2012 року ліміт становить 2500 € для жителів Іспанії і 15 000 € для нерезидентів. Якщо сума більша, то необхідно здійснити оплату через банк. ▪ Штраф за невиконання може становити близько 25 % від загальної суми. 	П. 6 Ley 7/2012, de 29 de octubre, de modificación de la normativa tributaria y presupuestaria y de adecuación de la normativa financiera para la intensificación de las actuaciones en la prevención y lucha contra el fraude
Литва	Немає обмежень	—
Мальта	Немає обмежень	—
Нідерланди	Немає обмежень	—
Німеччина	Немає обмежень	—
Португалія	При готівкових розрахунках на суму понад 1000€ необхідно надати документи, що дозволяють ідентифікувати особу.	Ст. 63-C Lei Geral Tributária
Словаччина	<p>Встановлено наступні обмеження на готівкові платежі:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Для B2B, C2B, B2C ліміт становить 5000 €. ▪ Для фізичних осіб, які не займаються підприємницькою діяльністю, ліміт становить 15000 €. 	П. 4 394/2012 Z. z. Zákon o obmedzení platieb v hotovosti
Словенія	Немає обмежень	—
Сполучені Штати Америки	<ul style="list-style-type: none"> ▪ При проведенні будь-якої операції готівкою на суму 10000 \$ і вище банк або інша фінансова установа зобов'язана надати в Казначейство спеціальну форму 8300 з даними особи, що ініціює угоду. ▪ Форма 8300 подається протягом 15 днів з дня оплати. 	Money Laundering Control Act
Чехія	Ліміт на готівкові розрахунки становить 15000 € в один день.	П. 4 Část první Zákon o omezení plateb v hotovosti
Фінляндія	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Немає обмежень у законодавстві. ▪ Ліміт можуть встановлювати компанії, які приймають готівкові платежі. Проте 	

	обмеження повинні бути чітко пояснені, перш ніж здійснюється операція продажу.	—
Франція	<ul style="list-style-type: none"> ▪ З 2015 року ліміт становить 1000 € для податкових резидентів. ▪ 15 000 € – для нерезидентів, що не проводять бізнес-операції. Очікується, що до 2017 року цей ліміт зменшиться до 10000 €. Якщо здійснюється розрахунок на суму, більшу за 1000 €, нерезидент повинен пред'явити документи. ▪ 300 € - ліміт на платежі у державних органах. ▪ Також діє обмеження на ввезення готівки у Францію та її вивезення. Якщо сума готівки перевищує 10000 €, необхідно подати спеціальну заявку на митницю (Déclaration d'argent liquide entrant ou sortant de France). ▪ З 2016 року інформація про зняття готівки з рахунку понад 10 000 € на місяць автоматично передається до Tracfin (підрозділ французького уряду, якому доручено вести боротьбу з відмиванням грошей). 	Ст. D112-3, D112-4 Code monétaire et financier .
Швеція	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Немає обмежень у законодавстві. ▪ Ліміт можуть встановлювати компанії, які приймають готівкові платежі. Проте обмеження повинні бути чітко пояснені, перш ніж здійснюється операція продажу. 	—

Додаток 2: Організації, які займаються проблемою відмивання грошей

Міжнародні організації, які займаються проблемою відмивання грошей:

- [Financial Action Task Force](#)
- [Asia/Pacific Group on Money Laundering](#)
- [Caribbean Financial Action Task Force](#)
- [Eurasian Group \(EAG\)](#)
- [Financial Action Task Force of Latin America](#)
- [Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group](#)
- [Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures](#)

Державні органи, які займаються проблемою відмивання грошей:

- [Financial Crimes Enforcement Network](#) (Сполучені Штати Америки)
- [Australian Transaction Reports and Analysis Centre](#) (Австралія)
- [Swiss Financial Market Supervisory Authority](#) (Швейцарія)
- [Traitement du renseignement et action contre les circuits financiers clandestins](#) (Франція)

Список використаних джерел

1. Limit for cash payments in EU [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http://www.europe-consommateurs.eu/fileadmin/user_upload/eu-consommateurs/PDFs/PDF EN/Limit for cash payments in EU.pdf](http://www.europe-consommateurs.eu/fileadmin/user_upload/eu-consommateurs/PDFs/PDF_EN/Limit_for_cash_payments_in_EU.pdf)
2. Suspicious Activity Reporting [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.ffiec.gov/bsa_aml_infobase/pages_manual/OLM_015.htm
3. IRS Form 8300 Reference Guide [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/irs-form-8300-reference-guide>
4. Restrictions On The Use Of Cash In France And Europe [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.offshorelivingletter.com/restrictions-on-the-use-of-cash-in-france-and-europe/>
5. Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.mf.gov.pl/c/document_library/get_file?uuid=f7f2d8e9-bc24-4d20-8f49-f51f58baa78e
6. Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.legislation.gov.au/Series/C2006A00169>
7. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.riigiteataja.ee/akt/108052012005>
8. Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-03-06-11>
9. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://likumi.lv/doc.php?id=178987>
10. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.zakon.hr/z/117/Zakon-o-sprječavanju-pranja-novca-i-financiranju-terorizma>

Інформацію підготувала Анастасія Паршикова
Європейський інформаційно-дослідницький центр